

Mišel Kolon
LAŽLJIVI POKER
VELIKE SILE, JUGOSLAVIJA I
BUDUĆI RATOVI

Urednik
Zoran Kolundžija

Naslov originala
Michel Collon
Poker Menteur
Les grandes puissances,
la Yougoslavie et les prochaines guerres
© 1998 Editions EPO et Michel Collon

Copyright © IK Prometej, 2022.

Izdavanje ove knjige podržala je
Autonomna Pokrajina Vojvodina – Pokrajinska vlada

Mišel Kolon

LAŽLJIVI POKER

VELIKE SILE, JUGOSLAVIJA I
BUDUĆI RATOVI

Prevela sa francuskog
Ljiljana Matic

PROMETEJ

ARHIV VOJVODINE

Sadržaj

Da se objasni jedan rat za koji se kaže da je „neshvatljiv“ a takođe i budući ratovi.	7
---	---

Mediji, da počnemo iz početka?

1. Test sredstava javnog informisanja: koliko vredi naša informacija?	9
– Cenzura geografije	
– Kako demonizovati svog protivnika?	
– Šta su sakrili o Sarajevu?	
– Silovanja, logori, enklave: bitka medijskih laži	

Velike sile: saveznice ili suparnice?

2. Osveta Nemačke.	49
3. Istorija koja se ponavlja?	65
4. Bon želi da postane supersila	89
5. „Njihov zadatak je da se pripreme da ratuju“	103
6. SAD naspram Nemačke	111
7. Četiri strateška uloga Balkana	127
– Kontrola puteva nafte	
– Laboratorija za Istočnu Evropu	
– Oslabiti Rusiju	
– Borba za vojne baze	
8. Nato: mir ili rat?	159
9. 1991–1995. pet godina skrivenog suparništva između Bona i Vašingtona	175

Odakle dolazi nacionalizam?

10. Bilans titoizma	199
11. Samoupravljanje je pripremilo raspad	215
12. Zašto su MMF i Svetska banka upropastili Jugoslaviju.	231
13. Društvene snage koje profitiraju od rata.	249
14. Hrvatski nacionalizam.	257
15. Muslimanski nacionalizam.	267
16. Srpski nacionalizam.	277

Sučeljavanje sa tim ratovima koji dolaze...

17. Rasizam, nacionalizam: da li se Evropa jugoslavizuje?	285
18. U kakvom društvu živimo?	297
19. Povodom humanitarnog, Lekara bez granica i nekih intelektualaca... ..	313
20. Dejtonski sporazum, znači li to zaista mir?	327
21. Šta da se radi? Rasprava	347

Dokumenta.	355
– Ludo Martens, Prvi svetski rat i mi	
– Saopštenja Šona Džervazija, Štefana Egerdingera i Barbare Delkur na skupu Jugoslavija u Briselu (mart 1995)	

Registar.	375
----------------	-----

*U spomen neprežaljenom Šonu Džerveziju (SAD)
koji se tako hrabro borio za istinu i za mir.*

*U spomen svim žrtvama ovoga rata,
ma koje nacionalnosti bili.*

Da se objasni jedan rat za koji se kaže da je „neshvatljiv“ a takođe i budući ratovi

Nešto tu nije išlo kako treba... Ono što su nam pričali, bilo je ili suviše jednostavno, ili suviše komplikovano. Šta su to prikrivali od nas u toj lažljivoj, makijavelističkoj i ubilačkoj igri pokera?

Vlade i sredstva javnog informisanja uveravali su nas da je rat u Jugoslaviji bio jednostavan. Za sve su bili krivi srpski agresori, a velike sile bile su, čini se, iznenađene tim raspadom zemlje. Zašto je, onda, trebalo kriti da je Bon – najmanje od pre dvanaest godina – podržavao, finansirao i, čak, naoružavao hrvatske nacionaliste pripremajući otcepljenje?

Ili se, pak, sve stavljalo na račun čuvenih „vekovnih etničkih mržnji“: Srbi, Muslimani i Hrvati nikada nisu mogli da žive zajedno u miru. Što su istoričari opovrgavali.

„Nacionalizam“? Svakako, ali, odakle je poticao i zašto je izbio upravo sada? To je važno pitanje za sve nas, jer se reakcionarni nacionalizam i rasizam množe u ovim kriznim vremenima. Ukratko, ta pojednostavljena objašnjenja ništa ne objašnjavaju. Ključ tajne leži negde drugde.

Ako se izbliže pogleda, ovaj rat izgledao je pre veoma komplikovan. Čak i neshvatljiv. Na primer, govorili su nam da se velike sile „ne zanimaju za Jugoslaviju u kojoj nema nafte“. Ali u tom slučaju, zašto su Sjedinjene Države vršile pritisak na muslimanskog rukovodioca Aliju Izetbegovića da ne potpisuje nikakav mirovni sporazum pa da se tako rat produži? I zašto su iste te Sjedinjene Države na kraju nametnule u Dejtonu jedan plan koji su bile odbile tri godine ranije?

Neshvatljiv? Samo ako se uzme zvanična medijska verzija zdravo za gotovo. Jer ratovi ne počinju bombama, već lažima. Dakle, kao i u našoj knjizi *Pažnja, sredstva javnog informisanja!*, i ova knjiga počinje proveravanjem onoga što su rekle američke, francuske, belgijske... televizije i novine. Prvo poglavlje pokazaće da su laži sredstava javnog informisanja bile isto tako ogromne kao i laži o Zalivskom ratu. Ono će otkriti mehanizme i ciljeve te dezinformacije. Neophodno je podići veo. Možemo li dopustiti da nas lažu uzduž i popreko prilikom svakog vojnog mešanja?

Naredna poglavlja izneće šta su sakrili od nas: stvarne interese velikih sila. I njihove tajne smicalice tokom ove četiri godine rata. Zatim ćemo analizirati odakle potiču ti čuveni „nacionalizmi“. Kakve privredne i finansijske interese prikrivaju? Najzad, izvući ćemo opšte pouke... Da li će taj rat ponovo buknuti? Da li se Evropa jugoslavizuje? Koji nam ratovi prete?

Jer Jugoslavija je poslužila kao zamorče. Ne kažemo to mi, već upravo generalni sekretar NATO-a, Havijer Solana: „Ogled izvršen u Bosni može da posluži kao model za buduće operacije NATO-a“. Gde se to priprema ju da zarate?

Ali, zar nisu zanimljiviji tekući događaji u drugim zemljama no u Jugoslaviji? Nije stvar u tome. U modi je manipulirati skačući ovlaš od jedne zemlje do druge i prateći dnevni red koji nameću vodeća sredstva javnog informisanja. Ili, pre, vlade pojedinih zemalja. Naprotiv, zauzmi-mo odstojanje da bismo proučili slučaj upravo ove zemlje. Ako raspršimo laži sredstava javnog informisanja, ako otkrijemo prave uloge u igri, biće-mo u stanju da shvatimo buduće sukobe: Istočna Evropa, bivši Sovjetski Savez, centralna Azija, Srednji Istok, možda Kina...

Da li privredna kriza dovodi do rata? Da li postoji veza između onoga što mi danas proživljavamo, naime, sa nezaposlenošću, širenjem bede, društvenim nezadovoljstvom, i onoga što nam nagoni proriču ljudi koji su već mnogo toga preživeli: „Sve će se to završiti ratom!“ Zar se ne treba zabrinuti kada, u uzdržanim specijalizovanim revijama, zvanični stratezi pišu da rat na Balkanu i sukobi između velikih sila liče na ono što je prethodilo Prvom svetskom ratu?

Iz svih tih razloga taj rat nas se jako mnogo tiče. Na neki način, svi smo mi Jugosloveni. A nikada nije prekasno da se shvati, nikada nije prekasno da se brani mir.

Zahvalnost

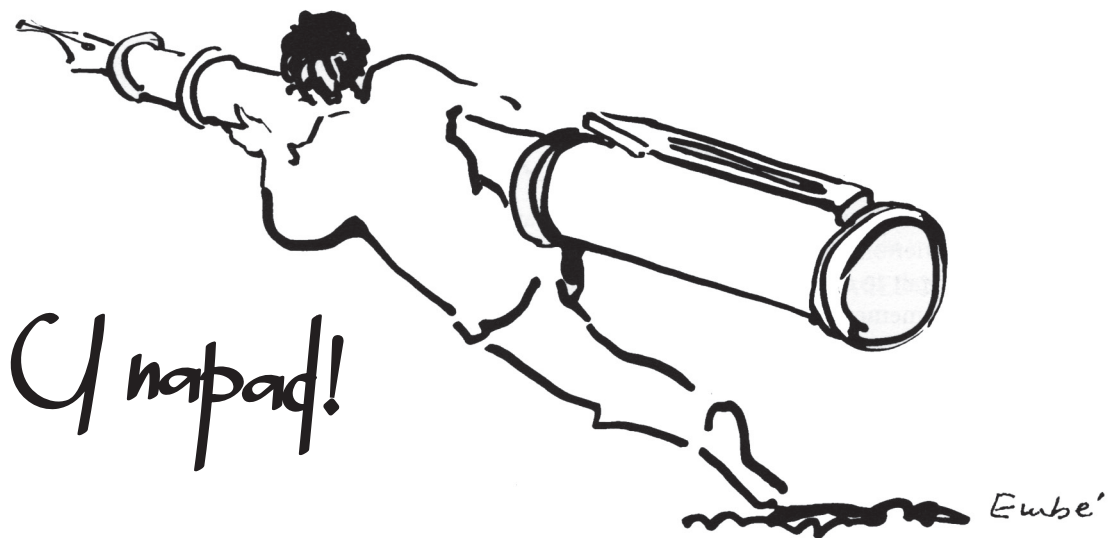
Zahvaljujemo od sveg srca svima onima koji su nam pomogli u ovom dugom radu na ispitivanju, istraživanju i pisanju. Da nije bilo njih, nikada u tome ne bismo uspeali.

Voleli bismo kada bismo ih sve mogli pomenuti. Ali, kako je sloboda izražavanja samo relativna – a to nije slučaj samo na Balkanu – to bi neke moglo stajati zaposlenja, a možda, čak i više. Navešćemo samo lična imena jednog dela njih, ali misleći na sve: Radmila, Gavro, Nikola, Teodora, Gordana, Gojko, Zoran, Vesna, Vladimir, Milka, Rade, Predrag, Zoran, Branko, Veselin, Marja, Svetlana, Fransoaz, Martina, Fuad, Hilda, Jelena, Đorđe, Saša, Boško, Atanas, Erikos, Hose Antonio, Stefan, Jirgen, Mihael, Pol, Žan-Pjer, Šiket, Majkl, Žaklina, Šon, Heder, Moris, Tomas, Žozijana, Janik, Žorž, Danijel, Žan-Filip, Žan-Mari, Boduen, Lisijen, Salim, Mao, Lis, Mijel, Bart, Ingrid, Dirk, Luj, Tereza, Pjer, Elizabeta, Nikol, Kristijan, Patrik, Ludo, Marija, Serž, Margarita, Džefri...

Zahvaljujemo takođe i umetnicima velikog talenta koji su pristali da za nas naprave ove originalne crteže koji se nalaze na početku svakog od dvadeset jednog poglavlja: Aero, Alvani, Mišel Barzen, Brito, Milion, Serdu, Stiven Strajf, Ves, Vlahović, Timotej, Zak... Njihova dela će ovde uneti podsmeh, snagu ili lepotu koji nam, takođe, pomažu da se borimo protiv rata.

Svima iskreno zahvaljujemo zbog onoga šta su nam doneli. Razume se, samo smo mi odgovorni za izneta mišljenja i za moguće počinjene greške. Unapred hvala svima onima koji će nam na njih ukazati i onima koji će nam doneti nove informacije i svedočanstva.¹

¹ Adresa za kontakt: EPO, 20 A rue Houzeau de Lehaie, 1080 Bruxelles, Belgique.

1. Test sredstava javnog informisanja:
koliko vredi naša informacija?

Jugoslavija: „nedeljiva“ zemlja

Posle ove „poplave“ informacija, šta na kraju znamo o Jugoslaviji? Jedan test koji smo lično izveli pokazao nam je sledeće: Čak i ljudi koji se za to mnogo zanimaju, nikada nisu dobili osnovne istorijske i geografske podatke koji bi im omogućili da shvate dramu...

- Pošto je vekovima bila pod okupacijom suparničkih carstava, Jugoslavija je gledala kako njeno stanovništvo dele, deportuju, silom prevode u drugu veru, mešaju u pravu... papazjaniju nacionalnosti.
- Od 1945. do 1991. godine, Jugoslavija se sastojala od **6 republika, plus dve autonomne pokrajine** koje su bile deo Srbije.
- Rasparčati Jugoslaviju u „etničke“ države nema nikakvog smisla. Na primer, **1991. godine, od 8 miliona Srba, samo 5,8 miliona živelo je u Srbiji. Drugi su živeli u Hrvatskoj, u Bosni, itd...** Predstavili su ih kao napadače iz inostranstva, dok su, u stvari, oni na toj zemlji živeli vekovima.
- Godine 1943, jedna jugoslovenska komisija obeležila je veoma brižljivo granice novih republika, nakon studija i sprovedenih ispitivanja. Milovan Đilas bio je poslednji preživeli iz te komisije: „Stanovništvo je jako izmešano. Ali, **određivanje pravih i strogih granica na etničkom planu nije moguće** i to, ne samo na Balkanu, već i u čitavoj Evropi“.
- Karta to dobro pokazuje: **Nijedna „monoetnička“ država ne bi se mogla stvoriti bez ogromnih preseljavanja stanovnika.** Ili njihovog masovnog ubijanja. Jugoslovenski ratovi pokazuju šta bi se moglo desiti u celom svetu kada nacionalizam i etnicizam postanu političko oružje.

Bosna, najmešovitija republika

- Bosna je bila „**najmešovitija**“ **jugoslovenska republika**: 43 % Muslimana, 31 % Srba, 17 % Hrvata i 7 % „Jugoslovena“ (osoba poteklih iz mešovitih brakova ili onih koji su želeli da prevaziđu posebne narodnosti).
- Muslimani ne predstavljaju **nikakvu „etničku“ ili jezičku razliku** u odnosu na druge narodnosti u Bosni. Radi se o Srbima ili o Hrvatima koji su jako davno prihvatili muslimansku veru, pod uticajem otomanske okupacije.
- **Godine 1967. Tito odlučuje da će ti muslimani** – ali ne i muslimani iz drugih republika (Makedonije, Kosovo, Crne Gore...) **postati narod**. Dakle, Muslimani sa velikim početnim slovom. Slučaj gotovo jedinstven

u istoriji: jedna vera osniva jedan narod. Kao kada bi protestanti iz Francuske ili katolici iz Engleske postali „narodnost“!

- **Bosna nikada nije bila država**. Izuzev, vrlo kratko, krajem XIV i početkom XV veka. Dugo vremena, ona je bila samo pokrajina najpre turskog carstva; zatim Austro-Ugarske i, najzad, Jugoslavije.
- Dakle, u Bosni ne postoje „Bošnjaci“. Samo Srbi, koji su većinom pravoslavci, Hrvati (katolici) i muslimani srpskog ili hrvatskog porekla.
- U knjizi, mi pišemo „Muslimani“ velikim početnim slovom da bismo označili muslimanske nacionalističke snage.

„Nijedna teritorija nije homogena“

„U Bosni ne postoji teritorija značajnije veličine koja je etnički homogena. Najnejednorodnija od svih republika, Bosna okuplja 31,3 % Srba, 17,3 % Hrvata i 43,7 % Muslimana. **Definisati etničko razdvajanje značilo bi da se 40 % stanovnika svede na status manjine**. Taj raspored znatno bi umanjio politička i građanska prava tih osoba (prim. red.: ovaj tekst pisan je početkom 1992. god.)

Jedan grad kao Banja Luka sigurno bi postao srpski, a Sarajevo muslimanski, ali Banja Luka je istaknuti centar muslimanske kulture, a **Sarajevo, sa 150.000 srpskih stanovnika, treći je srpski grad u svetu**. Prema tom lisabonskom predlogu, Hrvati bi postali manjina u Mostaru, gde predstavljaju 40 % stanovništva.“

Tihomir Loza, sarajevski novinar, *Revija Babel* (Francuska), juni 1992, str. 37.

„OUN pruža pomoć u čišćenju“

„U Hrvatskoj, **OUN stavlja na raspolaganje autobuse za evakuaciju Srba iz zapadne Slavonije**, pružajući tako pomoć u etničkom čišćenju (koje su vršili Hrvati), kao što je to radila i u Bosni i Hercegovini prilikom progona Muslimana.“

Mađar So, novine mađarske manjine sa severa Srbije, navedeno u *Međunarodnom glasniku*, 1.6.1995.

„Etnička vlast, razlog širenja sukoba“

„Formula vlade sa tri strane u Bosni i Hercegovini zasniva se na teoriji o tri konstitutivna naroda i na njihovom pravu da uspostave **etničku vlast zasnovanu na teritorijama na kojima su u većini**. Ta formula nije dovela da smirivanja. Apetiti predstavnika partija samo su narasli i **njihova vlast postala je osnovni razlog širenja sukoba i suparništava**.“

Muhamed Filipović, profesor filozofije u Sarajevu, upravnik Organizacije bošnjačkih Muslimana (opozicija), februara 1992.

„Bosna je bila moguća samo u okviru Jugoslavije“

„Bosna je bila moguća samo u okviru Jugoslavije. U tom okviru, bosanski Srbi i bosanski Hrvati mogli su zajedno da žive bez različitih interesa i zahteva i da ne budu vučeni ka svojoj »majci-domovini«, a svi ostali stanovnici mogli su da žive u miru.

Kraj Jugoslavije značio je da se različite grupe stanovništva ponovo mogu suprotstavljati u cilju borbi za vlast njihovih građanskih klasa, što za Bosnu predstavlja katastrofu kojoj nema ravne. Naročito za one koji neće da se opredele ni za jednu ni za drugu stranu.“

Renata Heneke, advokat, nedeljnik KAZ (Nemačka), novembar 1995.

„Ne postoje ni srpski ni muslimanski gradovi“

„Jedna važna činjenica: **kosmopolitizam svih gradova**. Ne postoje srpski ili muslimanski gradovi, iako su muslimani nešto urbaniji od druga dva naroda. S druge strane, čak i kada se posmatra celina, gradovi i sela, ne postoji ni jedna etnički čista oblast, u najboljem slučaju, mogu se zabeležiti oblasti u kojima preovlađuju Hrvati u zapadnoj Hercegovini, ili Srbi u istočnoj Hercegovini, kao i muslimanski „džep“ na severo-zapadu. Uprkos tome, **mešanje i zajednički život ostaju svuda pravilo**.“

Žan-Arno Deran, *Revija M* (Francuska), oktobar 1992, str. 52.

„Podeliti je bilo apsurdno i zločinački“

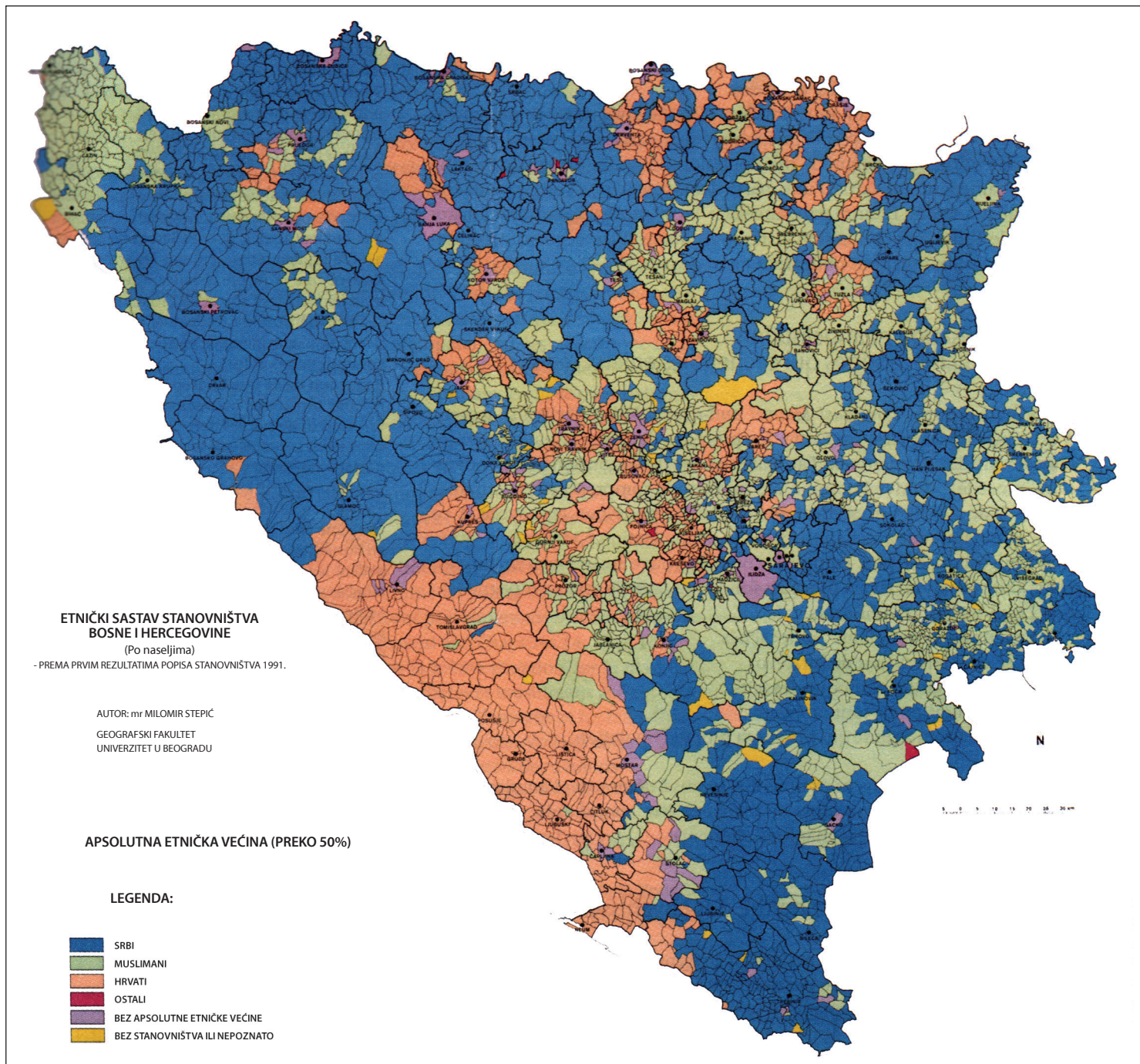
„Nemoguće je razdvojiti narodnosti, a da se ne izazovu etnička čišćenja. Želeti podeliti Jugoslaviju, to je **isto tako apsurdno kao i podeliti Brisel na flamanske, frankofone, arapske, španske, italijanske, i td. opštine**. Apsurdno i zločinački. Međutim, upravo to su učinile Nemačka, a potom Evropa i SAD, nametnuvši nezavisnost Slovenije i Hrvatske u 1991, a Bosne u 1992. godini.“

Mišel Kolon, *Solider* (Belgija), 6. novembra 1995.

Ko je gde živeo?

- Ova karta Bosne zasniva se na brojkama zvaničnog popisa stanovništva sprovedenog 1991. godine, dakle, upravo pred rat. Ona za svaku opštinu označava većinsku narodnost. Plavom bojom: srpsku. Smeđom: hrvatsku. Zelenom: muslimansku. Srbi, koji su najvećim delom bili seljaci, zauzimaju šire površine.

- Većinska znači bar 51 %, ali ne znači jedina. Dakle, opštine su još mešovitije no što to ova karta pokazuje.
- Vidi se da su svi veliki gradovi – lila – višenacionalni (bez apsolutne većine).
- Tako je dakle, podeliti Bosnu, neminovno značilo izolovati zajednice, „očistiti“ čitave oblasti i pripremiti masovne seobe.

Test sredstava javnog informisanja: Koliko vredi naša informacija?

- Voren Kristofer (ministar inostranih poslova SAD, na pregovorima u Ženevi): *To je vaša greška, Evropljani, vi ste pustili Srbe da okupiraju Bosnu!*
- Dejvid Oven (evropski posrednik): *Ali oni su tamo živeli!*
- Voren Kristofer: *Otkada?*
- Dejvid Oven: *Oduvek!*¹

Odakle potiče ta Kristoferova zabluda? Iz činjenice da su zapadnjačka sredstva izveštavanja stalno predstavljala Srbe kao agresore koji su došli spolja da napadnu Bosnu. Taj nadrealistički dijalog pokazuje kako, ako hoće da shvati neku političku situaciju, neki zapadnjački ministar ne bi trebalo da čita sredstva javnog informisanja. Ni mi, uostalom.

Izetbegovićeve muslimanske nacionalističke snage bile su predstavljane kao žrtve. To je prva medijska laž, prvi postupak ogromne kampanje manipulacije javnim mnjenjem. U stvari, dvostruke kampanje. S jedne strane demonizovati „naše“ protivnike, srpske nacionaliste. S druge strane, prikazati kao anđele „naše“ štice, Tuđmanove hrvatske nacionaliste i Izetbegovićeve muslimanske nacionaliste. Demonizacija i anđelizacija obavezno idu naporedo.

Demonizacija i anđelizacija: šest medijskih laži koje skrivaju prave uloge u igri

Naša knjiga *Pažnja, sredstva javnog informisanja! Priručnik za protiv-manipulaciju* opisivala je, polazeći od primera iz Zalivskog rata, postupke za dezinformisanje kojima su se služila zapadnjačka sredstva javnog informisanja. Posebno demonizaciju protivnika, postupak koji lišava javno mnjenje načina da shvati stvarne privredne i strateške uloge u igri u jednom ratu. Upućujemo na to i posebno na 3. poglavlje o demonizaciji.² Čak iako je jugoslovenska situacija složenija, otkrivaju se iste metode. Mi ćemo analizirati šest osnovnih postupaka te kampanje:

1. Mit o osvajačima.
2. Zločini „naših prijatelja“ su skrivani.
3. Režija oko Sarajeva.
4. Demonizacija ne haje za činjenice.
5. Dijabolizovanje čitavog jednog naroda.
6. Čutanje o režimu koji strelja sopstveno stanovništvo.

U ovom prvom poglavlju ograničićemo se na to da pokažemo širinu dezinformacije. Izvesne ocene i stavovi mogu se produbiti i potpuno shvatiti tek u kasnijim poglavljima.

Laž sredstava javnog informisanja br. 1: mit o osvajačima

Kako su glavna sredstva javnog informisanja predstavila situaciju u Bosni? Kao agresiju koju su izveli Srbi koji su došli spolja, iz Srbije (glavni grad Beograd), napadajući susednu zemlju u kojoj nisu imali šta da traže. U nekim sredstvima informisanja, viđenijim, govorilo se radije o srpskoj manjini koju spolja podržava Beograd. Ali, bez opovrgavanja mita o „osvajačima“. Taj mit skrivao je dva suštinska elementa.

Kako se može napasti sopstvena zemlja?

General Čarls G. Bojd bio je zamenik glavnokomandujućeg Evropskih snaga Sjedinjenih Država od novembra '92. do jula '95. Nakon svog penzionisanja, napisao je:

„Gledišta koja ovde iznosim potiču iz toga što sam gledao izbliza ovaj rat, praktično neprekidno, sa svim njegovim ružnim stranama. Ta mišljenja najvećim delom razlikuju se od tradicionalnih mišljenja Vašingtona... **Sve frakcije u bivšoj Jugoslaviji imale su isti cilj – da izbegnu da se nađu kao manjina** u Jugoslaviji ili u svim državama koje će iz nje nastati – i sve su koristile raspoložive načine kako bi postigle taj cilj. U toj atmosferi straha, neizvesnosti i ponovo probuđenog nacionalizma, prvo su se Hrvati, a zatim i Srbi iz Bosne sa srbijanskom podrškom, latili oružja da bi učinili ono što je međunarodno priznanje učinilo za Hrvate iz Hrvatske i za Muslimane iz Bosne: da se osiguraju da neće biti manjina u nekoj državi koja se smatra neprijateljskom (...). **Mnoge od teritorija koje Zagreb smatra okupiranim teritorijama jeste u stvari zemlja na kojoj žive Srbi već više od tri veka**, otkako je carska Austrija preselila Srbe na granicu (Krajinu) kako bi štitili bečke i zagrebačke trgovce od Turaka.

Ista stvar je istinita kad je reč o srpskim teritorijama u Bosni, kad zapadnjačka sredstva javnog informisanja nazivaju 70% Bosne zemljom koju su osvojili srpski pobunjenici. Bilo je samo pet stotina hiljada Srba manje nego Muslimana u Bosni u trenutku proglašenja nezavisnosti, a pored toga Srbi su živeli na selu i bili su vlasnici najvećih zemljišnih površina. **Rečju, Srbi ne pokušavaju da osvoje nove teritorije, nego da zadrže ono što im je već pripadalo.**¹

¹ Ministarstvo spoljnih poslova (SAD), septembar - oktobar 1995.

Laž koja dugo opstaje...

AFP

Depeša 5, avgust 1995.

„Nismo imali izbora: kriminalci koji okupiraju trećinu Hrvatske i 70% Bosne poznaju jedino jezik sile“, izjavljuje vođa muslimanske zajednice u Zagrebu, Šefko Omerbašić.

To brižljivo prikriva činjenicu da ti Srbi tamo žive već vekovima.

Prvi element: Jugoslavija je bila multietnička i multikulturalna zemlja, prava mešavina narodnosti (videti karte koje smo upravo pokazali), i nije je bilo moguće „podeliti“. Kada su velike sile nametnule to rasparčavanje, svojim Vens-Ovenovim i drugim planovima o podeli, to je dakle moglo samo dovesti do građanskog rata, do etničkih čišćenja i do masovnih progonstava. Drugi element: Srbi nisu bili agresori koji su došli iz neke druge zemlje, oni su jednostavno, kada su izbila neprijateljstva, preuzeli kontrolu nad teritorijama na kojima vekovima žive i nad nekim strateškim tačkama.

Kako bi nametnuli taj mit o „spoljašnjim agresorima“, sredstva javnog informisanja kao što su TV1, *Le Mond*, *Liberasion* i drugi stalno su koristili jezik obmanjivanja. Iako su Bosnu naseljavali Muslimani (43,5%), Srbi (31%) i Hrvati (17%), iako su svi tamo živeli vekovima, zapadnjačka sredstva javnog informisanja rezervisali su izraz „Bošnjaci“ samo za Muslimane Izetbegovićevog režima. Nasuprot tome, Srbi iz Bosne nikada nisu nazivani „Bosancima“, već jedino Srbima. Na taj način navodili su čitaoce da poveruju da su oni spoljašnji činilac, došao iz Srbije, te da je dakle bilo opravdano da ih oteraju.

Prevara upada u oči čim se otvori neki udžbenik geografije. Ali, ona nikada nije bila ispravljena. Zašto? Zato što je mit o napadaču i o žrtvi bio neophodan zapadnjačkoj politici. Bon i Vašington rade na tome da razbiju Jugoslaviju, a Srbi koji su odbili to razbijanje morali su biti poraženi. A zato su prvo morali biti demonizovani.

Šireći mit o Srbinu agresoru i o Muslimanu žrtvi, sredstva javnog informisanja sprečili su javno mnjenje da shvati šta se stvarno dešavalo u samoj Bosni: rat između tri nacionalističke frakcije *iste prirode*. Tri snage od kojih je svaka pokušavala da se domogne, na ruševinama Jugoslavije, najviše moguće količine teritorijâ, moći, povlasticâ. Naime, Izetbegovićevi muslimanski nacionalisti (glavni grad Sarajevo), Karadžićevi srpski nacionalisti (glavni grad Pale, koje je pomagao Beograd) i hrvatski nacionalisti Mate Bobana (ta vojska imala je isto oružje, iste uniforme i iste oznake kao vojska iz Zagreba, uostalom, Tuđman nije pravio nikakvu razliku između njih u razgovorima). Te tri suprotstavljene strane iste su prirode. Sve tri varaju svoje sopstveno stanovništvo. Iste ekstremne zamisli krajnje desnice, isti šovinizam, isti ratni zločini imaju za cilj da stvore „čiste teritorije“. Činjenica što su neki bili jači od drugih u vojnom smislu ne menja u tome ništa, svi ti nacionalisti su duboko reakcionarni i zločinački. To ćemo dokazati na primeru u poglavljima 14, 15 i 16.

Ali te tri snage nisu bile u istom položaju na planu međunarodnih savezništava. Hrvatske i muslimanske nacionaliste finansijski je podržavao i naoružavao Zapad, naročito Nemačka i Sjedinjene Države. Srbiju je jedino podržavala (samo kad bi i to bilo) Rusija. Eto zašto su u našim sredstvima javnog informisanja jedni postali anđeli, a drugi đavoli.

Jedni imaju prava na samoopredeljenje, a drugi ne

Velike sile – i sredstva javnog informisanja – opravdali su raspad Jugoslavije u ime navodnog „prava na samoopredeljenje“ narodâ. Ali, taj razlog pobuđuje tri pitanja...

1. Zašto ne prisustvujemo drugim ogromnim medijskim kampanjama u korist samoopredeljenja Palestinaca, Kurda, Timoranaca i mnogih drugih naroda koji su pobijeni uz potpunu saglasnost – i još gore: sa oružjem i podrškom – velikih sila?

2. Zašto nijedno sredstvo javnog informisanja nije pokazalo da bi takva primena „samoopredeljenja“ u Jugoslaviji morala kobno da dovede do rata? Zašto nije pokazano da je, u vreme kada se Evropa ujedinjavala, bilo besmisleno

rasparčavati Jugoslaviju u niz slabih državica koje nisu mogle da opstanu? Da su Slovenija (1,9 miliona stanovnika) i Crna Gora (0,6 miliona) ili Bosna (2,3 miliona) neizbežno morale da postanu zavisne od velikih sila i da, dakle, izgube svaku mogućnost stvarnog samoopredeljenja?

3. Zašto je to pravo dato nekim Jugoslovenima, a osporeno drugim? Priključite se da biste sledili „logiku“ velikih sila... U prvo vreme, Evropa, pod vođstvom Nemačke, izjavljuje da 19% Jugoslovena, odnosno Hrvati, imaju pravo da se odvoje od Jugoslavije, pod izgovorom da 36% Srba tamo igra vodeću ulogu. Potom, pošto je organizovala nezavisnost Bosne, ta ista Evropa smatra zločinačkim što 31% Srba hoće da se odvoji od te Bosne u kojoj 43% muslimana igra vodeću ulogu. Gde je tu logika?³

Laž sredstava javnog informisanja br. 2: sakriti zločine naših „prijatelja“

U martu 1993, u jednom dosijeu u novinama *L'Evenman di Žedi* [Dogadaj četvrtkom] novinar Patris Pikar otkriva pristrasnost francuskih sredstava informisanja: „Ćutanje štampe govori. Zašto je afera nemačkog Transala kojeg je pogodio srpski metak toliko isticana (...) dok učestali pucnji Hrvata na aparate OUN-a ne izazivaju nikakvu reakciju? Iz kog razloga slike koje je snimila beogradska televizija o nedavnoj muslimanskoj ofanzivi na istoku Bosne i strašni udar na civile pri bombardovanju Bajine Bašte nije preuzela nijedna zapadnjačka televizijska mreža? Da žrtve i izbeglice nisu bili Srbi, isti dokument bio bi udarna vest na kanalu Si-En-En-a, smatra jedan razočarani predstavnik neke humanitarne organizacije sa sedištem u Zagrebu.“⁴

Tačno. Zapadnjačka sredstva javnog informisanja primenila su metodu „Dve težine, dva aršina“ do nezamislive tačke. Uzmimo jedan primer, koji je lako izmeriti... Iste sedmice u januaru 1993, dva ministra bosanske vlade ubijena su u Sarajevu. Prvi je Musliman kojeg je ubio jedan Srbin. Nalazio se na svim prvim stranicama u sredstvima javnog informisanja. Drugi je hrvatskog porekla, a ubile su ga muslimanske paravojsne snage. Umro je u potpunoj tišini.⁵ Prva stranica *Le Monda*, na primer, posvetila je značajan članak ubijenom muslimanskom ministru.⁶ Ne govori o drugom. Isto tako, *Liberasion* je od toga napravio veliku temu na svojoj naslovnici (videti pored) i zahteva „vojnu intervenciju“, „način da se ponovo uspostavi kredibilitet u međunarodnu zajednicu“. *Liberasion* ne pominje drugog ubijenog ministra, nesrećnu žrtvu, pošto su ga ubili „naši prijatelji“.

Dve težine, dva aršina isto tako kad je reč o stravičnoj upotrebi „snajperista“. Osim izuzetno retkih izuzetaka (*RTFB*, *Poseban izveštaj*), uvek se podrazumevalo da su ovi bili Srbi, i jedino srpski. Neobično je, onda, pročitati, u leto '94, u sarajevskom dnevnom listu *Oslobođenje* ovu veoma zanimljivu kratku vest: „Danas su srpski snajperisti ubili jednog i ranili dvoje naših sugrađana u Neždarici, dok je jedan od naših snajperista ranio jednu ženu u četvrti Dobrinje koje kontrolišu Srbi.“⁷ U informisanju koje je strogo kontrolisala Izetbegovićeva vlast, bilo je to prvi put da je stanovništvo Sarajeva imalo prava da pročita kako i muslimanska bošnjačka strana takođe ima snajperiste. Ali francuski, belgijski, američki čitaoci... nisu imali to pravo.

General Brikmon (OUN): „Potpuna dezinformacija“

Komandant snaga Ujedinjenih nacija u Bosni od jula '93. do januara '94, belgijski general Brikmon nalazio se na mestu sa kog je mogao da proceni rad sredstava javnog informisanja. On tvrdi: „Dezinformacija je potpuna (...) Televiziji je potreban žrtveni jarac. Trenutno, svi jednodušno osuđuju Srbe, a to ne

O čemu imamo prava da dajemo „sažet“ pregled?

Poruka koju je 19. aprila 1993. svom glavnom uredniku poslao jedan američki karikaturista:

„Jutros su mi tražili da napravim jednu karikaturu o presudi koja je doneta u aferi Rodnija Kinga (crnca iz Los Anđelesa koga su pretukla trojica policajaca belaca) koju je trebalo da Vam danas popodne pošaljem faksom.

Međutim, imajući u vidu rasne i pravničke složenosti ovog suđenja, mislimo da ne bi bilo dobro da se bavimo takvim problemom sažetim jezikom karikature. Umesto toga, poslaću Vam crtež o ratu u Bosni.“¹

¹ Navedeno u Piter Brok, *Pristrasna štampa*, Strana politika, Zima 1993-94.

Le Mond

10–11. januar 1993.

Ubistvo jednog bošnjačkog rukovodioca u Ženevi

„Jedan pripadnik srpske paravojske otvara zadnja vrata (...) i puca u jednog od potpredsednika bošnjačkog ministarstva. Pogođen sa sedam metaka, on pada na mestu mrtav.“

Taj muslimanski ministar je na naslovnoj strani *Monda* i *Liberasiona* (slika gore). Jedan drugi ministar ubijen iste sedmice – ali ovaj je bio Hrvat, a ubili su ga Muslimani – nije imao nijednu naslovnju stranu u sredstvima javnog informisanja.

olakšava pronalaženje nekog rešenja. Ne mislim da se problem bivše Jugoslavije i Bosne i Hercegovine može posmatrati samo iz antisrpskog ugla. To je mnogo složenije. Ne kažem da Srbi nisu počinili ono što jesu počinili, ali veoma često se prikrivaju činjenice koje su se odigrale u '92, '93. ili '94. Jednoga dana, u sred hrvatsko-muslimanskog rata, dali smo niz informacija o masakrima koje je u Bosni počinila HVO, a jedan američki novinar mi je rekao: 'Ako dajete takve informacije, američki televizijski gledaoci neće o tome ništa razumeti.'⁸

Da li je to greška publike koja je isuviše glupa? Ne, taj klasičan izgovor ne pije vodu. Zapadnjačka sredstva informisanja nisu tako pojednostavila stvari da bi pomogla gledaocima. Nikada ona nisu pojednostavljivala u antimuslimanskom ili u antihrvatskom smislu. Zato što su te dve vlade bile podržavane od strane velikih sila. Pokazali su nam strašne slike muslimanskih i hrvatskih žrtava. Ali nikada fotografije koje pokazuju srpske žrtve.⁹ Elem, isto tako strašne fotografije bile su dostupne, imamo ih pred očima, ali zapadnjačka štampa ih je sakrila. To nisu bile „dobre“ žrtve...

Kada su sukobljavanja između hrvatskih i muslimanskih nacionalista primila takve razmere da ih više nije bilo moguće ignorisati, da li smo videli zapadnjačke televizije kako objavljuju te potresne slike? Da li smo čuli pisce uvodnika kako traže sankcije, odnosno bombardovanje tih trupa? Da li su vođe sredstva javnog informisanja zapitala zašto se kažnjavaju samo svireposti srpskih nacionalista, dok su svireposti hrvatskih i muslimanskih nacionalista nagrađivana slanjem oružja, vojnih savetnika, tehničke pomoći?

Ko puca na vojnike OUN?

Drugi primer „dve težine, dva aršina“. Protiv srpskih snaga koje su uzele za taoce vojnike OUN, sredstva javnog informisanja podbunila su ceo svet. Ali, nisu rekli da je većina napada protiv Plavih šlemova bilo delo... muslimanskih snaga, prema izveštajima samih UN-a. Radi upoređenja, jugoslovenski i ruski radiji su to govorili, ali ne i oni iz „našeg“ tabora.¹⁰

Jedan humanitarni italijanski avion Ujedinjenih nacija oboren je 3. septembra 1992. dvema raketama nedaleko od Sarajeva. Gotovo sva sredstva javnog informisanja optužuju srpske snage. Nakon nekoliko dana, neki počinju da sumnjaju da bi to mogli biti Hrvati.¹¹ Ali, kada je OUN utvrdila da je krivac bila bošnjačka vojska, afera je brzo zataškana. Nisu se bunili ni Italija, ni Zapad, ni jedno sredstvo javnog informisanja ne zahteva sankcije protiv Izetbegovićevog režima. Drugi primer: februara '93, jedna topovska granata pogodila je oklopno vozilo OUN-a na sarajevskom aerodromu. Ubijen je jedan francuski vojnik. Skandal. Kada general Morijon izjavljuje da su krivci muslimanske snage,¹² afera je zataškana.

Snage OUN veoma često su napadane tih '93. i '94. godine. Njihovi izveštaji ukazuju da je 90% tih napada bilo s muslimanske strane. Ali, nije dolazilo u obzir da se izmeni nepovrediva podela na dobre i na rđave. Tako, publika nije zapazila depešu AFP-a od 7. februara 1994. Po rečima francuskog admirala Lanksada, nijedan francuski zvaničnik ne želi da se izjašnjava povodom činjenice da su francuske vojnike stacionirane u Bosni kao Plavi šlemovi pobili Muslimani. Mađutim, jedno takvo priznanje, objašnjava admiral, razjasnilo bi mnoge vidove krize.

Da bi demonizovali, ne prezaju pred najobičnijim falsifikovanjem. Redovno optužuju Srbe za zločine koje su počinili njihovi protivnici. Tako, kada Hrvati bombarduju most u Mostaru, mesečnik *Aktuelno* (videti na drugoj strani) optužuje... Srbe iako njih već odavno nema u toj oblasti! I *Njusvik* optužuje Srbe.

„Svi su oni počinili grozote“

Komandant Jan Segers bio je šef biroa za vojne informacije OUN u Zagrebu počev od oktobra '92. Dakle, nalazio se na jako dobrom položaju da bi mogao da uporedi informacije koje su se širile na Zapadu i ono što je on saznao „na izvoru“.

„A da li je etničko čišćenje srpski specijalitet? Jan Segers: S razlogom su kritikovali Srbe zbog njihove žestine protiv manjina u Bosni. Ali, Hrvati su činili isto. Oni su spalili tri četvrtine srpskih kuća u Krajini, masakrirali su starce, imali su svoje grobnice. Evo događaja koji je doživela ekipa vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija tri sedmice nakon napada na Krajinu: jedne večeri, neki srpski starac došao je da pokuca na njihova vrata i rekao im da su ga tukli i isterali iz kuće hrvatski vojnici koji su još držali njegovu ženu. Iz bezbednosnih razloga članovi Vojne posmatračke misije Ujedinjenih nacija morali su da sačekaju jutro kako bi otišli na lice mesta. Kada su stigli, našli su ženu, staru 72 godine, mrtvu, sa metkom u glavi...“

Ne vidim „dobre“ u ovom ratu. U zavisnosti od situacije i mogućnosti, svi su oni počinili pljačke, silovanja, masakre.¹

¹ *Telemustik*, 30. novembar 1995.

Laž sredstava javnog informisanja br. 3: režija oko Sarajeva

Režija oko opsade Sarajeva odigrala je ključnu ulogu. Ona je poslužila da se celom svetu nametnu stereotipi jednog lažljivog filma sa Divljeg zapada. Srbi su bili rđavi momci, agresori došli iz inostranstva koji su opkolili i izglednjivali grad. Opsednuti su bili predstavljeni kao „400.000 civila bez odbrane“. Na taj način Izetbegovićeva muslimanska vojska i narodna vojska bile su ostavljene u senci ili pak predstavljene kao jedine odbrambene snage. Iako su te narodne vojske, sastavljene od prestupnika povratnika koje je Izetbegović dekretom oslobodio, napadale i muslimansko stanovništvo.

U stvari, Sarajevo je pre bio podeljen grad koji je imao i srpske četvrti koje su bombardovale muslimanske snage. Malo ranije no što će napustiti svoj komandni položaj Unprofora u Sarajevu, general Brikmon objasnio je da se obično zaboravlja da su Muslimani napadali Grbavicu i druge srpske četvrti grada. Ta izjava je zauvek zaboravljena.

Međunarodni Crveni krst sastavio je jedan dokument u kome je navedeno kako su muslimanske snage ubile sadam hiljada Srba u gradu Sarajevu. Jedan holandski oficir govorio je o tom izveštaju jugoslovenskim novinarima, ali jedino kada se nije snimalo.¹³ Dokument ostaje tajna, javno mnjenje ne sme da sazna.

Stvarnim patnjama stanovnika Sarajeva sramno je manipulirano, a nekad čak i direktno režirano u sredstvima javnog informisanja i od nekih intelektualaca Kušnerovog stila. Kao i u Somaliji, nisu prezali ni od kakve prevare. Na sledećoj stranici nalaze se dva teksta koja otkrivaju te prevare. Prvi je napisao jedan običan čovek, britanski vojnik pripadnik OUN-a. Drugi je napisao visoki funkcioner, jedan američki general koji se penzionisao. Obojica uništavaju mit o opsadi Sarajeva. Njihova svedočanstva su jasna: Sama Izetbegovićeva vlada izaziva teške patnje svog stanovništva, u stvari ona ga drži kao taoca.

Prave izrežirane scene izvođene su kako bi se ojačao mit o opsadi „agresora protiv nemoćne žrtve“. Evo primera režije... U januaru 1993, veliki televizijski šou prikazuje nam rođenje jedne bebe u bolnici u Sarajevu, u kojoj dramatično nema vode „za šta su krivi Srbi“. Dakle, neposredno nakon toga, jedna bolničarka odnosi tu bebu u hotel Holidej In, udaljen samo tri stotine metara, i tamo je kupa bez ikakvog problema. Televizijske kamere prate bebu, ali će u montaži slike sa kraja nestati kako bi više uznemirili gledaoca.¹⁴

A ne dolazi u obzir da nam nagoveste kako su te nestašice vode često izazivale... same sarajevske vlasti! (videti str. 23) Ne dolazi u obzir da nam se kaže kako je ista ta Izetbegovićeva vlada blokirala dovod ruskog prirodnog gasa¹⁵ ili popravku prenosa električne energije.¹⁶ A kada nam najavljuju kako su humanitarne isporuke „ponovo otpočele ali da su morale odmah biti prekinute“, ne kažu nam da su taj prekid nametnule sarajevske vlasti zato što je njihovo skladište bilo puno, ali namenjeno crnom tržištu!¹⁷

U novembru '93, Žak Tubon, francuski ministar za kulturu, uputio je spektakularan poziv: „uspostavljanje koridora slobode“ da bi se omogućilo bošnjačkim intelektualcima i umetnicima da napuste Sarajevo.¹⁸ Nikada neće reći publici, da bi se izveli ti zatočeni umetnici, moralo bi se tući... sa Izetbegovićevim vojnicima!

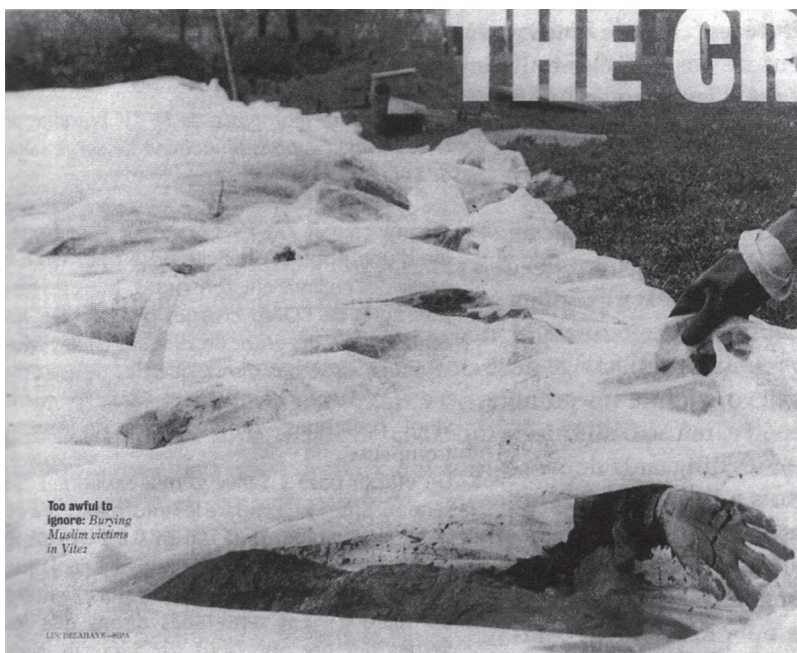
Šta mu drago

Američki novinar Piter Brok otkrio je nekoliko „šta mu drago“ prizora u sredstvima javnog informisanja Sjedinjenih Država.

- Prizori razorenih ulica u Vukovaru 1991. ponovo su upotrebljeni kao „prizor borbe u Dubrovniku“ gde se takvi sukobi nisu odigrali.
- Leto 1992. Bi-Bi-Si snima „jednog bošnjačkog Muslimana, zatvorenika u srpskom koncentracionom logoru“. Kasnije su ga njegovi bližnji identifikovali: Branko Velec, oficir jugoslovenske vojske u penziji. Reč je o jednom Srbinu iz Bosne, zatvoreniku u muslimanskom logoru.
- Avgust '92, Sarajevo. U jednom autobusu koji je pogodio snajper, više „muslimanskih beba i dece“. U stvari, ta deca su srpska. Brojni televizijski reporteri prikazali su ubijeno dete kao muslimansko. Ali, vidi se pravoslavni obred sahranijavanja.
- 4. januar '93. *Njuskvik* objavljuje sliku više leševa. „Ima li nekog načina da se zaustave srpske svireposti u Bosni?“ U stvari, to su srpske žrtve. Jedan muški leš, veoma prepoznatljiv po crvenom odelu, nalazio se u jednoj reportaži koja je snimljena u Vukovaru godinu dana ranije.
- Mart '93. Si-En-En prikazuje „masakr 14 Muslimana“, koje su, navodno, ubili Srbi. Kasnije, ispostavlja se da su u pitanju srpske žrtve. Nije bilo ispravke. Isti slučaj ponovio se u maju sa 10 žrtava.
- Početak avgusta '93. Jedna fotografija *Njujork tajmsa* pokazuje hrvatsku ženu iz Posušja kako oplakuje svog sina ubijenog u srpskom napadu. U stvari, u Posušju krvave borbe izvodili su Hrvati i... Muslimani (34 hrvatske žrtve)!¹

¹ *Star Tribjun (SAD)*, 17. decembar 1993.

Krstim te Srbin. Za potrebe povoda

Too awful to ignore: Burying Muslim victims in Vitez.

© V. DEARAYE-8025

Njusvik

1993.

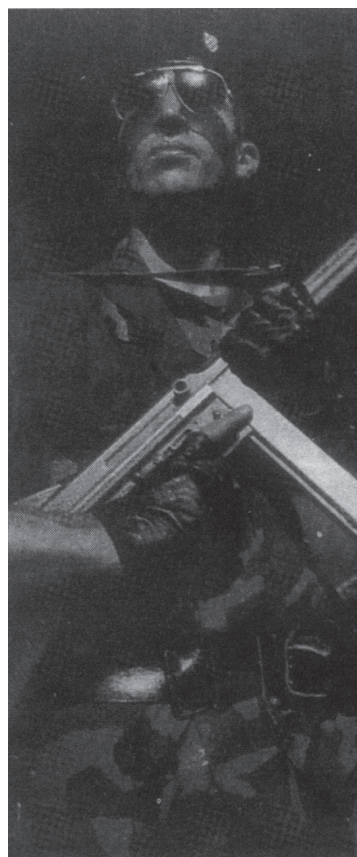
Fotografija. Sahranjuju muslimanske žrtve u Vitezu.

Pokazati se odlučnim. Najzad.

Voren Kristofer odleteo je u Evropu da bi se posavetovao sa saveznicima. Izvori bliski Klintonu potvrđuju da su opcije uključivale bombardovanja kako bi se zaustavili Srbi i skinuo embargo na oružje namenjeno Muslimanima...

PREVARA

Zaista, korišćena je strašna fotografija da bi se zatražilo da se bombarduju Srbi. Samo, *Njusvik* brižljivo skriva od svojih čitalaca da su to bili... Hrvati koji su pobili Muslimane u Vitezu!

Observer

br. 1468

Srpske paravojne jedinice: užas više nije prihvatljiv za građanina sveta.

LAŽ

U stvari, radi se o hrvatskim paravojnim jedinicama, koje se savršeno prepoznaju po nacionalnom amblemu na kapi.

AKTUEL

decembar 1993.

Strateška tačka koju je trebalo ukloniti za Srbe, most u Vukovaru bio je lepota arhitekturnog i istorijskog nasleđa hrvatskog grada. Od početka rata, gotovo 500 crkava, tvrđava, muzeja i drugih istorijskih spomenika iz bivše Jugoslavije srušila je sa zemljom srpska artiljerija i svela ih na kamicke.

SMEŠNO

U stvari, taj most je most u Mostaru. U Vukovaru, pored Dunava (najveće reke Evrope), ne postoji nikakav most. Hrvatski nacionalisti su, 9. novembra 1993, namerno uništili taj most u Mostaru. Oni su to i priznali. Nijedna srpska snaga nije se nalazila u toj oblasti, a srpsko lokalno stanovništvo (30% pre rata) odavno je bilo pobijeno ili proterano. Tri neprijateljske strane razorile su brojne verske spomenike. Od 156 pravoslavnih crkava koje su se nalazile u Hrvatskoj, 100 je bilo srušeno sa zemljom, naveo je američki novinar Piter Brok. *Aktuel* o tome ćuti. Dva meseca kasnije, izvinio se jedino što je pomešao dva grada. Malo kratko!

Ko je u pravu: Tubon, Kušner ili Merlino?

Međutim, to je jasno objašnjeno u knjizi Žaka Merlinoa, glavnog urednika međunarodne politike *Frans 2*. Idući protiv struje svojih kolega, Merlino je, već od oktobra 1993, odbacivao bajke Kušnera ili Bernar-Anri Levija pišući: „Kako ne podsetiti prvo da je taj narod zatočenik po Izetbegovićevoj volji? Zaista, ko zna da od početka rata muslimanske paravojske zabranjuju civilima da napuste grad? I da svake noći, uz opasnost po život, desetine njih pokušavaju da pobjegnu prelazeći aerodromsku pistu? (...) Sva sarajevska deca su taoci da bi se utolila želja za vlašću jedne šačice ljudi.“¹⁹

U junu iste godine, francuski general Morijon, u intervjuu koji je dao praškim *Lidove noviny*, „snažno je optužio muslimansku vladu u Bosni što nije dozvolila da prestane opsada Sarajeva. Bošnjačka vlast hoće da zadrži Sarajevo kao tačku na koju su usmerene simpatije sveta i, u više navrata, odbijala je dozvolu Unproforu da uspostavi prekid vatre.“²⁰ Dakle, sarajevski rukovodioci svoju decu su brižljivo poslali u inostranstvo, u zaklon od rata, ali su zadržali kao taoce decu svog naroda.

Ova Merlinoova knjiga, objavljena u oktobru 1993, i oštro cenzurisana od strane njegovih kolega, nije uspela da promeni nastavak informacije. Laži sredstava informisanja i mitovi preživeli su. Zašto? Isto kao i u Zalivskom ratu, nije se radilo o tome da se obavesti, već da se uslovi. Da bi ljudi prihvatili politiku zapadnjačkih zemalja, nije trebalo da im se dozvoli da shvate. Naprotiv, trebalo ih je sprečiti da razmišljaju. Zato je mit o „Sarajevu kao zatvoru iz kojeg se ne beži“ tako oporno opstajao (videti ispod).

Doista, postojao je jedan tunel – koji su kontrolisale Izetbegovićeve snage – koji je povezivao Sarajevo sa spoljnim svetom. Ali muslimanski režim koristio ga je samo da bi doveo trupe. I zabranjivao je civilima pristup njemu. To je jasno utvrđeno u izveštajima Unprofora koji nisu saopštavani javnosti. Sa kojim ciljem je Izetbegovićev režim tako zadržavao građane zatvorenima? Izveštaj Unprofora od 20. oktobra 1994. jasno odgovara: „Cilj Bošnjaka nije bio da slome srpsku blokadu Sarajeva, jer je bilo u njihovom političkom interesu da se opsada nastavi“.

„Sigurno bih bio iznenađen ako bih uporedio informacije sa onim šta sam video“

Nik Goving, novinar britanske televizije ITN, ispravljajući preovlađujući utisak o opasnosti Sarajeva:

„Nije moguće preterati u opisivanju strahote i tragedije civilnog stanovništva koje je postalo meta sa obližnjih brda. Ali čelnici OUN zaduženi da prate razmenu vatre između Bošnjaka (napomena direkcije: Muslimana) i Srba kažu da naslovi 'Srbi bombarduju Sarajevo, ubili 20 osoba' daju lažnu sliku.“

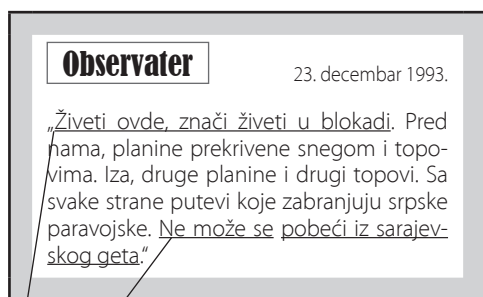
Jedan oficir raspoređen u Sarajevo mi je objasnio: 'Sigurno bih bio iznenađen kad bih uporedio informacije sa onim šta sam danas video'. Upozorio me je da će srpsko bombardovanje bošnjačke vojske biti predstavljeno kao 'Sarajevo snažno bombardovano'. Reportaže će reći da su Srbi ispalili 500 granata na Sarajevo, ne pominjući da je 480 bilo namenjeno bošnjačkoj vojsci, a možda 20 gradu.'

U Sarajevu, srpske snage su redovno opisivane kao kriva strana dok su ponekad (ali ne i uvek) bile izazvane bošnjačkim napadom.

'Značajan deo srpskih bombardovanja izazvan je muslimanskim napadima'. Izjavljuje jedan visoki britanski oficir. Po rečima jednog drugog, odgovornog za operacije OUN, 'televizija stalno predstavlja muslimansku slabost i srpsku snagu, ali nikada muslimansku snagu.'¹

¹ *The Independent on Sunday*, 3. juli 1994.

Šta su nam govorili

CENZURA: Jedan tunel omogućavao je da se izađe iz grada (videti na sledećoj stranici). Zapadnjački politički čelnici dobro su to znali, isto kao i njima bliski iz sredstava informisanja.

LAŽNO: Sarajevski muslimanski čelnici brižljivo su svoju decu smestili u inostranstvu. Ali, zabranjivali su drugim stanovnicima Sarajeva da napuste grad.

Šta su od nas sakrili

*Tajni izveštaj Unprofora
7. decembar 1994.*

„Jedan tunel ispod sarajevskog aerodroma otvoren je tokom leta 1993. On omogućava ulazak i izlazak osoblja i različitih proizvoda. Dobro je opremljen: stabilizovano tle, provetranje, električna oprema, pruga koja omogućava prolazak vagoneta koje guraju. **On omogućava prolazak trupa iz Sarajeva i obrnuto.** Na primer, osmotreno je tokom meseca avgusta 1994:

- iz Butmira prema Sarajevu: 66.987 naoružanih vojnika i 5.892 nenaoružanih osoba
- iz Sarajeva prema Butmiru 66.080 naoružanih vojnika i 9.827 nenaoružanih osoba.

Zvanična odobrenja dalo je bošnjačko Ministarstvo unutrašnjih poslova. Pored vojske, u njega imaju pristup i bošnjački zvaničnici i pripadnici hrvatske teritorijalne odbrane (HVO).

U samom gradu, postoji mreža podruma i kanalizaciona mreža koja povezuje srpske četvrti sa muslimanskim četvrtima. Ali, ti prolazi su jako malo korišćeni jer su ih dobro čuvale bošnjačke vlasti.“